

4. Мухіна І.А. , Хорунжий І.В. Соціальні психологічні та ресурсні складові кооперативного руху // ТНВ: Наук. журнал. Вип. 90 – Херсон: Грінь Д.С., 2015. С. 248 - 254
5. О.І. Волот, Харчова промисловість: сучасний стан та інформаційне забезпечення розвитку підприємств [Електронний ресурс: <http://vistnic.stu.cn.ua/index.pl?task=arcl&j=3&id=22>]
6. Статистичний збірник «Україна у цифрах» 2013р. [Електронний ресурс: http://ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat_u/publ1_u.htm]
7. «Коментарі» [Електронний ресурс: <http://ua.comments.ua/money/198003-v-ukraini-skorochuietsya-kilkist-osobistih.html>]

УДК 332.024:658.589:338.436

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ ПРИЧОРНОМОРСЬКОГО РЕГІОНУ

Наумова Л.М. - д.е.н., доцент,

Херсонський національний технічний університет

Наумова О.Б. - д.е.н., професор,

Міжнародний університет бізнесу і права, м. Херсон

Постановка проблеми. У розвитку світової економічної системи, економіки держав і територій все більшу роль відіграє регіональний аспект, що зумовлює об'єктивну необхідність звернути особливу увагу на регіональні особливості інноваційного розвитку і пошук нових форм організації виробництва.

У регіональній інноваційній сфері сьогодні відбуваються наступні явища: поглиблення диспропорцій у інноваційному розвитку на рівні регіонів (суттєві відхилення окремих регіонів від середнього рівня інноваційного розвитку); наявність значного але недосконало структурованого науково-технічного потенціалу; невідповідність науково-технічного потенціалу загальній продуктивності національної економіки; недоліки методик оцінки і фіксації інноваційних процесів.

Відсутність чіткої взаємоув'язки державної інноваційної політики з регіональною політикою інноваційного розвитку робить їх відірваними від реальних потреб суспільства та можливостей їх забезпечення з боку суб'єктів господарювання [1,с.29]. Сьогодні регіональна економіка перестає бути тільки такою, що компенсує об'єктивні територіальні диспропорції. Вона все більше стає інноваційно-орієнтованою (розвиваючою), тобто спрямованою на освоєння перспективних господарсько-економічних укладів, запровадження нових видів діяльності, формування сучасних інституційних структур, зміну територіальної структури економіки і системи розселення [2,с.230-231,250].

Врахування інноваційних особливостей регіонів з погляду форм реалізації інноваційних процесів є доцільним, оскільки дозволяє забезпечити оптимальне використання їх досвіду [3,с.37]. Як свідчить світовий досвід, враху-

вання регіональних особливостей при стимулюванні інноваційної діяльності та створенні інноваційної інфраструктури є закономірним.

Стан вивчення проблеми. Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку економіки України та окремих регіонів знайшли відображення у наукових роботах вітчизняних та іноземних вчених, зокрема П. Гайдуцького [4], М. Долішного [2], О. Ковальова [5], М. Максимчука [6], П. Музики [7], Е. Савченка [8], Ю. Шпака [9] та інших. У цих роботах обґрунтовується необхідність інноваційного шляху розвитку, розкривається роль і особливості регіональних і галузевих інноваційних стратегій, механізм та інструментарій інноваційного розвитку.

Завдання і методика досліджень. Втім, проблему не можна вважати повністю вирішеною, оскільки особливості розвитку окремих регіонів та виробничих систем (як агропродовольча сфера регіону) вимагають адаптації існуючих підходів і методів до конкретних умов господарювання.

Цілю статті є висвітлення результатів досліджень авторів щодо особливостей формування механізму інноваційного розвитку агропродовольчої сфери Причорноморського регіону.

Результати дослідження. Мета врахування регіональних особливостей агропродовольчої сфери у механізмі інноваційного розвитку впливає зі високого значення цієї сфери в забезпеченні соціально-економічних потреб населення регіону. Її можна сформулювати наступним чином: досягнення максимального рівня розвитку соціально-економічної системи регіону і згладжування нерівномірності розвитку територій на основі подолання вад і максимального використання переваг і можливостей регіону у інноваційному розвитку і одночасного забезпечення оптимальних пропорцій у розвитку комплексу підприємств і виробництв агропродовольчої сфери регіону для повного задоволення потреб населення і дотримання вимог продовольчої безпеки.

Механізм впровадження інноваційних технологій у агропродовольчу сферу регіону є по-суті комплексною системою інструментів забезпечення інноваційного розвитку (правових, економічних, адміністративних, організаційних, освітніх, пропагандистських тощо), пов'язаних єдиними цілями, принципами і забезпечених відповідними ресурсами.

Сутність цього механізму стає зрозумілою, якщо відкреслитися від традиційних уявлень про необхідність стимулювання впровадження нововведень. Стимулювання не є достатнім для реалізації інноваційного розвитку. Мотиваційні важелі не завжди виявляються дієвими, що пояснюється низкою об'єктивних (високий зовнішній ризик проєктів), а частіше, суб'єктивних причин (небажання розвитку, задоволення існуючим станом тощо). Тому механізм має саме забезпечувати інноваційний розвиток, не залишаючи підприємствам і організаціям іншого шляху, окрім запровадження інновацій. Це не означає, що він має будуватися на принципі самовиживання підприємств (який до речі був досить дієвим на Заході, але не виправдав себе в умовах України). Навпаки, слід створити умови, коли підприємці не тільки не зможуть відмовитися від інноваційної діяльності, але й усвідомлять її необхідність, високу результативність, нові можливості і прагнутимуть інноваційного розвитку.

Головною ціллю дії механізму є сталий прогресивний розвиток усіх сфер соціально-економічної системи регіону, адже тільки комплексність роз-

витку дозволяє забезпечити прогрес у кожній ланці господарства і життєдіяльності людей. Механізм інноваційного розвитку агропродовольчої сфери є органічною складовою механізмів соціально-економічного розвитку регіону і країни. З цього випливають другорядні, але не менш важливі, цілі: підвищення якості життя і комплексне забезпечення реалізації інтересів сільськогосподарських виробників, промислових підприємств, держави і населення у процесі розвитку.

Механізм має забезпечити виконання функцій мотивації інноваційної діяльності, діагностики, розробки і вибору проекту розвитку, прогнозування, реалізації і моніторингу. Ці функції відповідають етапам інноваційного процесу, оскільки механізм має забезпечувати реалізацію кожного етапу, послідовність, безперервність і циклічність інноваційного процесу. Інакше не можна говорити про поступальний розвиток. Функції механізму інноваційного розвитку агропродовольчої сфери регіону мають реалізовуватись через забезпечення виконання ним конкретних завдань на яких ми маємо зупинитися детальніше.

Ефективність системи розповсюдження досягнень науки та інформаційної системи залежить від рівня сприйняття їхніми потенційними споживачами, готовністю останніх у конкурентному середовищі перетворити здобутки вчених у товарні вироби, що уособлюють НТП [9, с.65].

Головне завдання механізму полягає насамперед у забезпеченні спряженого розвитку всіх його складових – сільськогосподарських виробників та харчових підприємств на основі поглиблення агропромислової інтеграції і залучення у виробництво останніх досягнень науки і техніки. Тому впровадження механізму інноваційного розвитку агропродовольчої сфери у реально функціонуючу виробничу систему вимагає адаптації до конкретних регіональних умов господарювання. Стратегія інноваційного розвитку агропродовольчої сфери у Причорноморському регіоні має базуватися на особливостях аграрного і промислового потенціалів.

Виходячи з наявних природно-кліматичних умов, виробничого і кадрового потенціалу, пріоритетними напрямками розвитку АПК у Причорноморському регіоні, на нашу думку, мають бути: рослинництво (виробництво зернових культур, соняшнику баштанних культур, овочів та фруктів, винограду); свинарство; птахівництво; розведення великої рогатої худоби; молочне скотарство; вівчарство. Також слід врахувати наявність потужного виробничого потенціалу, що може забезпечити значне збільшення обсягів виробництва і переробки зерна та соняшнику, м'яса птиці, свинини, яловичини і молока.

Економічними і соціальними цілями політики розвитку агропродовольчої сфери Причорноморського регіону мають бути: формування економічно ефективного конкурентоспроможного сільськогосподарського виробництва і харчової промисловості на основі використання інноваційних технологій; науково-технічна і науково-виробнича інтеграція виробничих підприємств агропродовольчої сфери, наукових установ і освітніх закладів; забезпечення зайнятості населення (особливо на селі), досягнення прийняттого рівня доходів робітників; підвищення якості життя населення, соціальна розбудова села.

З точки зору інтересів регіону завданнями механізму інноваційного розвитку агропродовольчої сфери на близьку перспективу є підвищення ефективності і конкурентоспроможності аграрного виробництва на основі прогресу на

всіх ділянках інноваційної діяльності і управління нею, використання нових підходів і конструктивних рішень. Лише при наявності альянсу наукових, інноваційних і виробничих сільськогосподарських підприємств і підприємств харчової промисловості різних типів можна досягнути ефективно функціонуючої системи агропродовольчого виробництва.

Економіка агропродовольчої сфери має рухатися не розрізненими підприємствами, а їх об'єднаннями, групами, мережами з горизонтальними, вертикальними і регіональними зв'язками [8,с.2]. Вертикальна інтеграція за технологічним принципом є взаємовигідною, оскільки малі фірми зменшують витрати на інновації та ризик і отримують замовлення на виробництво товару, якому гарантований збут, а крупні компанії збільшують свої ринкові можливості. Формування інтегрованих структур у агропромисловому комплексі має давні традиції у багатьох країнах світу. Результати їх діяльності доводять, що утворення сільськогосподарськими і харчовими підприємствами інтегрованих регіональних організаційних структур веде до мінімізації трансакційних витрат, зменшення інформаційної асиметрії і ризиків ринкових трансакцій [10,с.58].

Серед існуючих організаційних форм сільгоспідприємств перевагу слід віддати крупним вертикально інтегрованим спеціалізованим підприємствам з виробництва і переробки сільгосппродукції. Вони мають низку суттєвих переваг: чітка економічна перспектива; відсутність явних меж між ними в силу рухомості економіки. Ми вважаємо, що єдиним перспективним шляхом розвитку регіональної агропродовольчої сфери є індустріалізація на основі створення крупних вертикально інтегрованих виробничих структур. Основу таких інтегрованих структур мають складати, господарюючи суб'єкти, що виробляють сільськогосподарську продукцію за пріоритетними напрямками розвитку АПК у Причорноморському регіоні. У своїй діяльності вони мають взаємодіяти з підприємствами, що забезпечують їх посівним матеріалом, кормами, переробними підприємствами, торговельними компаніями, транспортними підприємствами і підрядними будівельно-монтажними організаціями. Науководослідницькі установи і організації мають утворити відповідний клімат для здійснення інноваційного підприємництва у інтегрованій структурі. І безперечно, як ми вже вказували, для досягнення позитивних результатів необхідна підтримка з боку держави: гарантії області, фінансування і дофінансування проектів і програм.

У світлі викладеного вище, побудова механізму управління інноваційним розвитком агропродовольчої сфери регіону має відбуватися виходячи з логіки управління територіальним розвитком Причорномор'я. Практика показала, що агропродовольча сфера Причорномор'я не може досить якісно виконувати таку функцію як інноваційне планування і реалізація інновацій з використанням ресурсів території.

Механізм повинен відповідати наступним вимогам розвитку регіону: передбачати максимальне використання ресурсів регіону (матеріальних, фінансових, трудових), у тому числі і для структурного оновлення агропродовольчої сфери; по можливості замикати повний цикл технології на підприємствах території Причорномор'я, а краще, створювати безвідходні системи, що включають в себе вирощування сировини, зберігання, переробку і випуск го-

тової продукції. Відходи, які не задіяні повторно, можна використовувати для потреб підсобних господарств підприємств (свинарство, рибництво тощо); інноваційний розвиток агропродовольчої сфери регіону повинен відповідати національній стратегії соціально-економічного розвитку; відповідати пріоритетам регіону з урахуванням міжнародної глобалізації економічних процесів; забезпечувати соціальний прогрес і економічну безпеку території.

При формуванні механізму важливо правильно вибрати інструменти реалізації інноваційного розвитку регіону та пов'язати їх з галузевою структурою агропродовольчої сфери для результативного забезпечення інноваційного розвитку на всіх рівнях. Інструментами реалізації інноваційного розвитку регіональних систем можуть бути: заходи щодо створення сприятливого інноваційного середовища і підтримка інформаційних мереж; організаційно-фінансова підтримка наукомістких організацій і розвиток освіти; надання певним галузям (насамперед агропродовольчій сфері) статусу регіонального значення і виділення їх в окремих сегмент; адміністративно-управлінська підтримка провідних сфер економічної діяльності регіону; створення умов для розвитку інвестування у інновації; заходи сприяння розвитку винахідництва в регіоні.

Висновки. Дослідження показало, що єдиним дієвим шляхом розвитку агропродовольчої сфери Причорномор'я є інноваційний шлях. Об'єктивною умовою дієвості механізму інноваційного розвитку є врахування регіональних особливостей, з яких випливає напрямки дії механізму та інструменти забезпечення розвитку. З огляду на визначені нами особливості розвитку агропродовольчої сфери регіону можна у більш конкретизованому предметному плані визначити напрямки розвитку агропродовольчої сфери Причорномор'я і перспективи інноваційної діяльності які є орієнтирами подальших досліджень для аграрної, технічної та економічної науки: створення нових імуностійких видів рослин і тварин з більш дешевими і ефективними життєвими циклами ніж існуючі аналоги; розробка інноваційних технологій вирощування рослин, вирощування і утримання і забою тварин, високотехнологічного виробництва продукції сільського господарства; створення, удосконалення, розповсюдження принципово нових видів харчових продуктів з використанням досягнень біоінженерії, фізики, хімії та інших наук; розробка і застосування винаходів з метою використання наукового потенціалу території; створення нових видів сільськогосподарської техніки, способів її виробництва і впровадження.

У той час як галузева структура агропродовольчої сфери помітно відстає від промислово-індустріальних галузей, очевидно що її інноваційний розвиток повинен будуватися на стратегії випереджального росту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Козоріз М., Денис М. Аналіз та оцінка інноваційності розвитку економіки регіонів // Регіональна економіка . – 2006. - №4. – С. 29-40.
2. Долішній М.І. Регіональна політика на рубежі ХХ –ХХІ століть: нові пріоритети. – К.: Наукова думка, 2006. – 512 с.
3. Марголич І.І. Регіональні особливості інноваційних процесів у світовій практиці господарювання // Регіональні перспективи. – 2003. - № 7-8 (32-33). – С. 37-38.

4. Інвестиційний клімат в Україні / Гайдуцький П.І., Каракай Ю.В., Баліцька В.В., Грамотнов В.Е., Суярко С.М., Трифонов С.В., Гайдуцький А.П. – К.: Нора-друк, 2002. – 246 с.
5. Ковальов О.П. Регіональний розвиток: погляд на сто років вперед // Регіональні перспективи. – 2003. - №7-8 (32-33). – С. 3-11.
6. Максимчук М. Європейський досвід інституційного забезпечення регіонального розвитку та його адаптація в Україні // Регіональна економіка. – 2006. - №4. – С. 213-220.
7. Музика П.М. Мотиваційний механізм розвитку інноваційної діяльності в аграрному секторі України // Економіка АПК. – 2001. - №12. – С.3-5.
8. Савченко Е. Стратегический курс развития аграрной экономики – создание крупных интегрированных формирований // АПК: экономика, управление. – 2007. - №5. – С.2-8.
9. Шпак Ю.В. Інноваційна модель регіонального розвитку переробної сфери АПК // Економіка АПК. – 2006. - №3. – С.65-69.
10. Стадник В. Чинники і умови реалізації суб'єктами малого бізнесу стратегії інноваційного розвитку // Регіональна економіка. – 2006. - №3. – С.58-65.

УДК 338.43.01:636.2:658.512

МЕХАНІЗМ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА М'ЯСОПРОДУКТІВ ГАЛУЗІ СВИНАРСТВА

*Орел В.М. - к. е. н., доцент,
Миколаївська філія ПВНЗ «Європейський університет»*

Постановка проблеми. Загальна ідеологія визначення критерію ефективності виражається в необхідності отримання маси чистого прибутку в обсязі, що дозволяє вести розширене відтворення. У теоретичному відношенні таке тлумачення сутності ефективності виробництва не зовсім вірно, оскільки зужує зону її прояву. По-перше, в ході послідовного розширеного відтворення виникають диспропорції між галузями та кризою перевиробництва. По-друге, необхідно виходити з того, що ефективність виробництва - це результат технологічних та організаційно-економічних зусиль товаровиробників в умовах як розширеного, так і простого відтворення. По-третє, всі форми відтворення носять тимчасовий характер, обмежені фінансовими ресурсами та прогнозними очікуваннями, їх функціонування підпорядковане досягненню поставленої мети. По-четверте, всі форми відтворення реалізуються як в розвинених, так і в слабких, в економічному відношенні, країнах.

Виходячи з цього, ефективність сільськогосподарського виробництва можна представити як економічну категорію, що характеризує рівень доцільності виробництва і реалізації продукції. У теоретичному відношенні така трактовка сутності ефективності застосовна до всіх форм відтворення, де основними критеріями, відповідно до поставлених цілей, можуть бути: отриман-